

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY
B.A. Honours Part-II Examination, 2019

SANSKRIT
PAPER: SANA-IV

Time Allotted: 4 Hours

Full Marks: 100

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

UNIT-I

[Marks : 35]

1. (a) Answer any **two** questions from the following: 12½ × 2 = 25
- (i) Discuss the variety of the contents of the Mahābhārata. State the influence of the Mahābhārata on Sanskrit and other literature. 7½ + 5
- (ii) Give an account of the origin and development of Sanskrit Prose Romance. 12½
- (iii) Briefly discuss the growth and development of Sanskrit Historical Kāvya. 12½
- (iv) What do you mean by Fables? Give an account of Sanskrit Fable literature. 2½ + 10
- (b) Write short notes on any **two** of the following: 5 × 2 = 10
- (i) Harivaṃśa (ii) Kumāradāsa (iii) Śrīharṣa (iv) Gītagovindam
(v) Mudrārākṣasa.

UNIT-II

[Marks: 15]

2. (a) Answer any **one** question from the following: 10 × 1 = 10
- (i) In which Sanskrit text was the theory of rotation of the earth propounded? Write a critical note on the text and its author. 1 + 4 + 5
- (ii) What is the meaning of the word छन्दः ? Write in brief the works related to ChandaḥŚāstra. 5 × 1 = 5
- (b) Write short note on any **one** of the following:
- (i) Brahmagupta (ii) Sangīta-dāmodara (iii) Suśrutasaṃhitā
(iv) Sūryasiddhānta.

UNIT-III

[Marks: 25]

3. (a) Who was Mahāśvetā? By whom was she being seen? Describe the different ways in which she was worshipping Lord Śiva. 2 + 1 + 7

OR

Discuss the Kāvya form Ābhyañjikā. To which category does Bāṇabhatta's 4 + 1 + 5

(b) Explain in simple Sanskrit with reference to the Context any **one** of the following: 8×1 = 8

- (i) निरन्तर-भस्मोल्लुण्ठन-सिताङ्गी रतिमिव मदन-देह-निमित्तं हर-प्रसादनार्थमागृहीत-हराराधनाम्, क्षीरोदाधिदेवतामिव सहवास-परिचित-हर-चन्द्रलेखोत्कण्ठाकृष्टाम्, इन्दुमूर्तिमिव स्वर्भानु-भय-कृत-त्रिनयन-शरणागमनाम् ।
- (ii) ..... आगामिकृतयुगवीजकलामिव प्रमदारूपेण अवस्थिताम्, देहवतीमिव मुनिजनध्यान-सम्पदम्, अमरगजवीथिमिवाभ्रगङ्गा भ्यागमवेगपतिताम् ।

(c) Translate into Bengali or English any **one** of the following: 7×1 = 7

- (i) मणिमण्डपिकास्तम्भलग्नाभिरात्मानुरूपाभिः सहचरीभिरिव सवीणाभिर्विलासवतीभिः प्रतिमाभिरुपेताम्, स्नपनार्द्रलिङ्गसंक्रान्त-प्रतिविम्बतया अतिप्रवलभक्त्याराधितस्य हृदयमिव प्रविष्टां हरस्य ।
- (ii) अनवरत-गीत-परिस्फुरिताधरपुटवशात् अनिशुचिभिः शुद्धहृदयमपूरवैरिव गीतगुणैरिव स्वरैरिव स्तुतिवर्णैरिवमूर्तिमदभिर्मुखान्निष्पतदभिर्दर्शनांशुभिः पुनरिव स्नपयन्तीं गौरीपतिम् ।

UNIT-IV

[Marks: 25]

4. (a) Discuss the role of Viśruta in defeating Mitravarmā and Prachandavarmā and recapturing the kingdom of Vidarbha for Bhāskarvarmā, the minor prince of Vidarbha. 10

OR

दण्डिनः पदलालित्यम्— Justify the statement from your text with apt quotations.

(b) Explain any **one** of the following in simple Sanskrit: 8 × 1 = 8

- (i) ननु चतस्रो राजविद्याः, त्रयी वार्तान्वीक्षिकी दण्डनीतिरिति ।
- (ii) राज्यं नाम शक्तित्रयायत्तम् । शक्तयश्च मन्त्रप्रभावोत्साहाः परस्परानुगृहीताः कृत्येषु क्रमन्ते ।

(c) Translate any **one** from the following into Bengali or English: 7×1 = 7

- (i) सन्ति हि ते दन्तिनां दश सहस्राणि, हयानां लक्षत्रयमनन्तं च पादातम् । अपि च पूर्णान्येव हेमरत्नैः कोशगृहाणि ।

सर्वश्रेष्ठ जीवलोकः समग्रमपि युगसहस्रं । भुञ्जानो ते कोष्ठागाराणि रेचयिष्यति ।

किमिदमपर्याप्तं यदन्यार्जितायायासः क्रियते ।

- (ii) एवंगते मन्त्रिणि राजनि च कामवृत्ते चन्द्रपालितो नामाश्मकेन्द्रामात्यास्येन्द्रपालितस्य सूनुः असद्वृत्तः पितृनिर्वासितो नाम भूत्वा बहुभिश्चारणगणैर्बहीभिरनल्पकौशलाभिः शिल्पकारिणीभिरनेकच्छन्नकिङ्करैश्च गूढपुरुषैः परिवृत्तोऽभ्येत्य विविधाभिः क्रीडाभिर्विहारभद्रमात्मसादकरोत् ।